

Suzana Pertot-Legiša

RAZVOJNE DILEME SLOVENSKE ŠOLE OB REFORMI VIŠJE SREDNJE ŠOLE V ITALIJI

Reforma višje srednje šole¹ sodi med najbolj pereča vprašanja, ki tarejo italijansko šolstvo in ga rešujejo že dolga leta. O reformi višje srednje šole je bil govor že v povojnih letih, kot resno vprašanje pa se zastavlja vsaj od leta 1962, ko so preosnovali nižjo srednjo šolo,² ki je odtlej enotna, obvezna in brezplačna. Tedaj se je namreč zelo jasno pokazala potreba, da se višje srednje izobraževanje prilagodi strukturi, pedagoškimi kriterijem in vzgojno-izobraževalnemu delu enotne nižje srednje šole.

Struktura italijanske višje srednje šole je danes izredno diferencirana. Obstaja namreč več tipov šol: klasični licej, znanstveni licej (realka), učiteljsišče, tehnične, umetnostne in poklicne šole. Tehnično in poklicno ter v nekoliko manjši meri tudi umetnostno področje se razvijajo v celo vrsto smeri in podsmeri. Osnova te kompleksne strukture pa sega v zgodovino, temelje zasledimo namreč v Gentilejevem zakonu iz leta 1923.

Gentilejev zakon je določal pet smernic višjega srednjega izobraževanja: klasični, znanstveni in ženski licej, učiteljsišče in tehniške šole dveh različnih vrst. Gentilejeva reforma je slonela na aristokratskem pojmovanju kulture in izobraževanja; višja srednja šola naj bi bila dostopna samo nekaterim, in sicer najboljšim po sposobnostih in razredni pripadnosti. V skladu s temi načeli je reforma podkrepila humanistično usmerjenost italijanske šole in prvorazrednim šolam postavila za cilj pripravo na univerzitetni študij. Šole niso bile namreč na isti ravni in niso nudile enako popolne in enako dovršene izobrazbe. Vsaki šoli je bila določena družbena vloga. Klasični licej je bila elitna šola, namenjena mladini iz boljših družin. Njen cilj pa je bil pripraviti vodilni kader in kader intelektualcev. Znanstveni licej ni bil enakovreden klasičnemu. Obiskovali naj bi ga otroci vplivnejših trgovcev in industrijcev. Tu so se oblikovali kadri, ki naj bi v družbi zavzemali manj pomembna, a še vedno vodilna mesta. Tehniški zavodi so pripravljali tehnike. Učiteljsišče je pripravljalo kadre, ki naj bi bili podrejeni in zvesti državi. Ženski liceji pa so bili ustanovljeni z namenom, da bi ženski mladini dajali možnost višje srednje izobrazbe, ne da bi ji dopuščali prehod na univerzo.

Taka je bila v glavnih potezah šolska struktura, ki si jo je zamislil Gentile in ki v bistvu velja še danes. Zakoreninjena je tudi v mentaliteti ljudi, saj npr. klasični licej še vedno uživa ugled elitne šole, poklicna šola pa velja za drugorazredno.

O zastarelosti in družbeni pogojenosti takega šolskega sistema je govor že celo vrsto let in, kot že rečeno, še posebno od leta 1962 dalje. S preosnovo nižje srednje šole je bila vsem dijakom dana možnost, da se po obveznem delu odločijo za nadaljevanje študija. To je povzročilo večji vpis v višje srednje šole in torej velike kvantitativne spremembe. Večje število dijaške populacije je sprožilo krizo sistema, ki je bil ustvarjen za ožji krog uporabnikov ali celo za maloštevilne privilegirance. Kvantitativnim spremembam niso sledile kvalitativne in kmalu se je

¹ Italijanska višja srednja šola ustreza srednji šoli po jugoslovanskem šolskem sistemu.

² Nižja srednja šola ustreza zadnjim trem letnikom osemletke.

pokazala neustreznost zasnove, ciljev, vsebin, didaktičnih metod in ne nazadnje tudi neustreznost strokovne priprave šolnikov.

Oblast se je počasi odzivala na zahteve po reformi višje srednje šole. Vprašanje je bilo predmet razprav, vendar so vsakič sprejeli le delne ukrepe, ki jih tu ne kaže naštevati. Ti pa vsekakor niso rešili vprašanja neprilagojenosti šolske strukture množičnemu povpraševanju po izobrazbi in prevrednotenju le-te. V sedemdesetih letih je bilo namreč jasno, da pojmovanje izobraževanja, kakor odseva iz italijanskega šolstva, ne more ustrezati sodobnim družbenim zahtevam. Izoblikovalo se je stališče, da je treba odpraviti ostro razmejitev med poklicim usposabljanjem in šolskim izobraževanjem, za katerega je veljalo, da obsega predvsem nekakšno enosmerno pojmovano »splošno kulturo«, ki pa je v nasprotju z zahtevami po posodabljanju znanja v smislu znanstvenega in tehnološkega napredka.

Ker je slovenska šola v Italiji le italijanska šola s slovenskim učnim jezikom, veljajo zgornje ugotovitve tudi za slovensko višjo srednjo šolo. Dodati pa je treba, da je bila od povojnih let do šolskega leta 1968/69, ko so Slovenci začeli dobivati nove smeri, slovenska višja srednja šola okrnjena in da tudi sedaj ne zadošča niti glede na teritorialni vidik niti na razvejenost študijskih smeri. Če že višje srednje izobraževanje ne ustreza zahtevam večinskega naroda, nudi nepopolna struktura slovenske višje srednje šole še manj izobrazbenih možnosti.

Razpravo o reformi višje srednje šole so z mrtve točke spravila prizadevanja sindikalnih in učiteljskih organizacij, dijaškega gibanja, strokovnjakov, strank. Tako so stranke ustavnega loka KD, KPI, PRI, PSDI in PSI v prvem trimesečju leta 1975 (KPI sicer prvič že leta 1972) predložile poslanski zbornici vsaka svoj zakonski osnutek o reformi višje srednje šole. V sedmi zakonodajni dobi (1976 do 1979) je poslanska zbornica odobrila skupno besedilo zakonskega osnutka za reformo višje srednje šole. Kazalo je, da se bo reforma le začela, pa jo je zaustavila predčasna razpustitev parlamenta. Leta 1979 so stranke KD, KPI, PRI in PSI ponovno predložile združeno besedilo iz leta 1978, vendar vsaka s svojimi predlogi. Od junija 1980 je vsebino osnutka obravnavala ustrezna parlamentarna komisija. Julija letos pa je poslanska zbornica odobrila novo besedilo. Zakonski postopek se bo sedaj nadaljeval z razpravo v senatu.

Besedilo zadnjega zakonskega osnutka (št. 1998) izraža splošne vzgojne smotre pouka. Višja srednja šola naj prispeva k celotnemu razvoju posameznega dijaka, naj ga usposablja za kritično presojo, spodbuja njegovo sodelovanje pri demokratičnem razvoju družbe. Hkrati naj posreduje dijaku znanje na najvišji ravni in ga usposobi za stvarno vključitev v svet dela oziroma za nadaljevanje študija.

Reformirana višja srednja šola naj bi nadomestila obstoječe liceje, tehnične zavode in učiteljišče. Kriterije za vključitev poklicnih zavodov v novo strukturo pa bo vlada izdelala naknadno, in sicer v roku nekaj mesecev.

Reforma se bo uresničevala postopno in bo terjala več časa. Če se bo zakonodajni postopek zaključil v tem letu, bodo verjetno prvi razredi reformirane višje srednje šole začeli delovati leta 1985.

Zakonski osnutek predvideva poenotenje in poenostavitev sedanje strukture višje srednje šole. Dijak, ki bo zaključil obvezni del, bo imel na izbiro štiri izobrazbena področja, ki se bodo delila v več smeri.

Področje

UMETNOSTNO PODROČJE

JEZIKOVNO-LEPOSLOVNO
PODROČJE

Smer

— glasbena smer
— likovna in ambientalna smer

— klasična smer
— moderna smer

Področje	Smer
PODROČJE DRUŽBENIH VED	— pravno-upravna smer — gospodarsko-poslovna smer — turistična smer — smer humanističnih, psiholoških in družbenih ved
NARAVOSLOVNO, MATEMATIČNO IN TEHNOLOŠKO PODROČJE	— kemijska in kemijsko-predelovalna smer — biološko-zdravstvena smer — fizikalno-kemijska smer — matematično-računalniška smer — fizikalno-mehanska smer — fizikalno-elektronska smer — fizikalno-elektrotehniška smer — gradbeniško in teritorialno ureditvena smer — smer za prevoze

Ob vpisu dijak izbere študijsko smer. V prvih dveh letih posluša predmete, ki so skupni vsem smerem, in dva predmeta specifične smeri. Taka razporeditev naj bi dijaka usmerjala in mu nudila možnost, da preveri svojo izbiro.

Predmetnik v naslednjih treh razredih sestavljajo skupni predmeti, predmeti posameznih smeri, izbirni predmeti in dejavnosti.

Med petletnim študijem se krčijo ure skupnih predmetov, množijo pa ure smernih predmetov. V četrtem in petem letniku je predvideno delo v laboratoriju in uvajanje delovne prakse, ki naj se izvaja v sodelovanju z družbenimi in delovnimi organizacijami na teritoriju.

Skupni predmeti naj bi med drugim prispevali k ustvarjanju enotne kulturne ravni. Učni načrti omenjenih predmetov naj bi bili torej enaki za vse smeri, čeprav je v zakonskem osnutku predvidena možnost, da se — v skladu s cilji posameznih smeri — skupni predmeti porazdelijo različno.

Besedilo ne poimenuje predmetov in se ne zaustavlja ob učnih načrtih, to bo pač predmet kasnejših določb. V osnutku je govor le o nekih splošnih tematikah, ki naj bi se obravnavale v okviru splošnih predmetov. Ti naj bi posredovali znanja z različnih področij (npr. literature, zgodovine filozofije, tehnologije itd.), in sicer z vidika zgodovinskega in znanstvenega razvoja posameznih ved. Cilj takega študija naj bi bil posredovati dijaku čimveč izraznih sredstev in inštrumentov za analizo.

Novost so tudi izbirni predmeti in dejavnosti. Voljeni šolski sveti ali pa skupine vsaj dvajsetih dijakov lahko predlagajo profesorskemu zboru uvedbo predmetov oziroma dejavnosti, ki niso predvidene v osrednjem učnem načrtu. Izbirne dejavnosti in predmeti imajo lahko največ 10 % celotnega urnika.

Šolanje se na tej stopnji zaključi s končnim izpitom,³ pri katerem pridejo v poštev vsi predmeti zadnjega letnika. O pogojih za vpis na univerzo bodo odločale kasnejše določbe, ki pa bodo upoštevale tako ustroj univerze kakor tudi skladnost med smermi višje srednje šole in posameznimi fakultetami.

Struktura višjega srednjega izobraževanja naj ne bi bila toga. Dijaki bodo imeli možnost, da se prepišejo na drugo smer. Dijak, ki si bo premislil ob za-

³ Novi zakon odpravlja izraz maturo in uvaja izraz diplomski izpit, ki pa lahko v slovenskem okolju povzroči zmedo, saj se ta izraz uporablja za zaključni izpit univerzitetnega študija.

ključku prvega ali drugega letnika, bo lahko obiskoval dopolnilne tečaje, ki ga bodo usposobili za nadaljevanje šolanja na drugi smeri. V zadnjih treh letnikih pa so za prestop na drugo smer predvideni neke vrste sprejemni izpiti. Prav tako so taki izpiti predvideni za tiste študente, ki se ob zaključku višje srednje šole nameravajo vpisati na fakulteto, ki ni v skladu s smerjo, na kateri so dovršili do-tedanji študij.

Predvideni so tudi popoldanski in večerni tečaji za dijake-delavce (vsaj 15 študentov za en razred) in pa možnost povratka v določen razred višje srednje šole tako za dijake kakor tudi za delavce, ki so obiskovali poklicne tečaje. Za te pa bodo prirejali predhodne dopolnilne tečaje.

Takšna naj bi bila, v glavnih obrisih reformirana višja srednja šola, na katero bi se morali pripraviti šolniki. Zanje je predvideno strokovno izpopolnjevanje, pri katerem sodelujejo deželni pedagoški inštituti.

Zakonski osnutek omenja učno osebje med drugim tudi v zvezi s poučevanjem izbirnih predmetov in dejavnosti ter tujega jezika. Za poučevanje izbirnih predmetov in dejavnosti se na posameznih zavodih in le za določen rok lahko zaposlijo tudi strokovnjaki, ki niso šolniki po poklicu. Za poučevanje tujega jezika pa je možno pridobiti tudi tuje državljane.

Uresničitev reforme bodo spremljali deželni šolski uradi in deželni šolski sveti, ki bodo ustanovljeni za to in za upravljanje učnega osebja na tej stopnji šole.

Predvidena je tudi ustanovitev parlamentarne komisije, v kateri bodo so-razmerno zastopane vse parlamentarne skupine. Komisija bo kontrolni organ pri izdelavi odlokov, s katerimi naj bi vlada — po pooblastilu parlamenta — uredila vsa vprašanja, ki jih zakon pušča odprta (učni načrti, urnik ipd.).

V osnutku so manjšine omenjene le v nekaterih členih. 10. člen nosi naslov Pravičje jezikovnih manjšin. Določa, da se na območju, na katerem živijo manjšine, prilagodijo učni načrti tako, da bodo zagotovili primeren razvoj študija jezika in kulture posameznih manjšin. V drugem delu člena so bile sprejete vse zahteve južnih Tirolcev. V 11. členu pa so bile sprejete skoraj vse zahteve Valdostancev.

Na prvi odstavek 10. člena se zakonodajalci sklicujejo v 6. in 27. členu, ko gre za predpise o minimalnem številu dijakov, ki je potrebno za uvedbo izbirnih predmetov in dejavnosti, oziroma o minimalnem številu dijakov, ki je potrebno, da se odpre nova šola. Številčne omejitve namreč ne veljajo za šole, kjer je učni jezik različen od italijanskega.

O Slovencih pa zakonski osnutek sploh ne govori. Pri tem je treba omeniti, da je Sindikat slovenske šole že v prejšnji zakonodajni dobi v zvezi s to reformo izoblikoval nekatere zahteve, ki naj bi v čim večji meri zagotovile Slovincem možnost višjega srednjega izobraževanja v slovenskem jeziku. Sindikat je svoja stališča in predloge za dopolnilo zakona naslovil na ustrezno senatno komisijo in pristojne organe. Sindikatu je po tej poti sledila slovenska komisija pri deželnem šolskem skrbniku. Ob ponovni razpravi o reformi višje srednje šole je tudi sindikat ponovno izdelal nekatere zahteve in jih poslal pristojnim organom poslanske zbornice. Prizadevanja pa so bila očitno zaman.

Ugotavlja se, da prvi odstavek 10. člena slovenski narodnostni skupnosti v Italiji ne jamči vseh izobrazbenih možnosti. Člen namreč ne zagotavlja pouka v materinem jeziku, medtem ko bi bilo potrebno, da se dijakom zagotovi družbena in poklicna izobrazba, ki je v skladu s potrebami po zaščiti in razvoju jezikovne skupine. To pomeni popolno poznavanje materinega jezika in sredstev, ki zagotavljajo poznavanje življenja, kulture in zgodovine manjšine in matičnega naroda.

Že iz zgornjih ugotovitev izhaja, da je bistveno, da se v vsaki pokrajini, kjer živijo Slovenci, jamči možnost izobrazbe v vseh predvidenih smereh, saj je med

drugim dolžnost države, da omogoči državljanom izobrazbo v vseh vrstah in stopnjah šol, kot jamči 33. člen ustave.

Zakon bi torej moral zagotoviti Slovincem popolno strukturo višje srednje šole. V primeru da določena smer ne obstaja, bi moralo biti državljanu omogočeno, da obiskuje enakovredno šolo v Sloveniji. Pridobljena diploma naj bi bila v Italiji priznana.

V novo strukturo višje srednje šole bi bilo treba zagotoviti prehod tako s poklicnega zavoda J. Štefan kakor tudi iz Glasbene matice. Zato naj bi bila slovenski glasbeni šoli dana možnost, da postane državna šola, kot je to predvideno za občinske in pokrajinske umetniške šole.

Da se Slovincem zagotovi čim širša možnost izobraževanja, bi bilo potrebno odpraviti vse številčne omejitve, tudi tiste, ki so v zvezi z ustanavljanjem tečajev za dijake-delavce.

Potrebno bi tudi bilo, da bi slovenski zavodi razpolagali s finančnimi sredstvi, ki jih zakonski osnutek predvideva za večinske zavode z najmanjšim možnim številom dijakov (500).

Možno naj bi tudi bilo nastaviti strokovnjake — tuje državljane, in sicer ne le za pouk tujih jezikov, pač pa tudi za poučevanje drugih predmetov oziroma dejavnosti.

Potrebno bi bilo, da bi pri prilagajanju splošnih določb potrebam slovenske narodnostne skupnosti sodelovali posebni slovenski šolski organi, in sicer slovenski deželni šolski svet in intendant za slovenske šole, ki naj bi slovenski jezik odlično obvladal. Posebej bi sodile v pristojnosti slovenskega deželnega šolskega sveta naslednje naloge:

Slovenski deželni šolski svet naj bi imel besedo pri prilagajanju splošnih učnih načrtov potrebam slovenske šole in pri načrtovanju pobud za dopolnilno izobraževanje šolnikov. V okviru dopolnilnega izobraževanja naj bi bila dana možnost, da šolsko osebje obiskuje izpopolnjevalne tečaje v Sloveniji, kar se delno že dogaja v okviru mednarodnih določb. Seveda bi moralo biti obiskovanje tečajev priznано.

Omenjeni organ naj bi določal o odprtju oziroma ukinitvi smeri slovenske višje srednje šole in o porazdelitvi tehničnega, znanstvenega in didaktičnega materiala slovenski šoli. Določil naj bi tudi kriterije, po katerih bi se izvajala delovna praksa. Slovenskim dijakom pa naj bi bilo možno opravljati delovno prakso tudi v Sloveniji. Svet naj bi tudi izdelal kriterije za potek dopolnilnih tečajev in sprejemnih izpitov tako pri prepisu iz ene smeri slovenske višje srednje šole v drugo kakor tudi pri povratku v slovensko višjo srednjo šolo.

Da bi se za manjšine čim bolje rešila vsa vprašanja, ki jih zakon pušča odprta, bi kazalo, da bi v parlamentarni komisiji, ki bo nadzorovala izvedbo odlokov v zvezi s temi vprašanji, sodelovali tudi predstavniki tistih manjšin, ki jih italijanska država priznava.

Besedilo zakonskega osnutka čaka še razprava v senatu in od te bo odvisno, v kolikšni meri bo slovenski narodnostni skupnosti zagotovljena pravica do višjega srednjega izobraževanja.

Ali bo zakon korenito spremenil sedanjo strukturo, ali bo višja srednja šola ustrezala splošnim smotrom, ki so izraženi v besedilu osnutka, bo odvisno od tega, kako bo reforma dejansko izpeljana.

Zadnje besedilo ima namreč nekaj senčnih plati. Naj navedem le nekaj primerov. Če naj prvi dve leti usmerjata mlade, je vprašljivo, ali ne bi bilo umestnejše, da bi dijak izbral študijsko smer ob koncu drugega razreda. Nevarnost je namreč v tem, da se že v prvem letniku tvorijo razredi, ki bodo homogeni glede na smer. To pa bi bilo v nasprotju s principom enotnosti višje srednje šole.

Če se skupni predmeti različno porazdelijo po smereh, je vprašljivo, kaj pomeni beseda skupni in kako lahko skupni predmeti, ki dejansko ne bi bili skupni, prispevajo k ustvarjanju enotnega kulturnega nivoja.

Predvidevajo, da bo v senatu posebno živahna razprava o vključitvi poklicnih zavodov v strukturo višje srednje šole. Nekateri namreč menijo, da poklicni zavodi ne spadajo v to strukturo. Če bi iz senata izšlo tako besedilo, bi bilo to dejansko v nasprotju z načelom, da je višja srednja šola enotna.

Pri uresničevanju reforme bo imelo bistveno vlogo tudi strokovno izpopolnjevanje učnega kadra, ki ga zakonsko besedilo sicer predvideva. Zaželeno bi bilo, da bi bile pobude v tem smislu ustrezne, da se ne bodo šolniki tudi tokrat le formalno prilagodili zakonu in okrožnicam, kot se je dogajalo ob uvajanju novih smernic v obvezni šoli. Jasno je namreč, da brez širše kulturno-družbene in znanstvene strokovnosti učnih kadrov ni mogoče doseči nikakršno preosnovo šole. Če bo strokovno izpopolnjevanje pomanjkljivo, tvegamo, da se bodo šolniki razočarani umaknili do vseh, tudi kakovostnih smernic, ker ne bodo razpolagali s sredstvi, da bi jih uresničevali.

Seveda bo celo vrsto drugih problemov predstavljala preureditev zgradb, porazdelitev smeri in vse, kar je s tem povezano.

Uspeh reforme pa bo, ne nazadnje, močno odvisen od osrednjih učnih načrtov. Iz teh bo razvidno, če se bodo slošni smotri, ki so izraženi v zakonskem osnutku, mogli uresničiti. Lahko da bodo tudi programi reformirane višje srednje šole prav tako okvirni, kot so programi za obvezno šolo. Potrebno pa bi bilo tako načrtovanje vzgojno-izobraževalnega dela, ki ustreza sodobnim pedagoškim spoznanjem. V tem smislu bi si bilo želeli odprtih modelov, katere bi bilo mogoče prilagajati spreminjajočim se zahtevam družbe. To bi bilo posebno pomembno za slovensko šolo, saj bi nudilo možnost take prilagoditve vsebin in oblik dela, ki bi ustrezale družbenemu in gospodarskemu razvoju slovenske narodnostne skupnosti in ki bi stvarno prispevale k njenemu razvoju.

Riassunto

IL DILEMMA DELLO SVILUPPO DELLA SCUOLA SLOVENA ALLA LUCE DELLA RIFORMA ITALIANA DELLA SCUOLA MEDIA

In Italia la struttura della scuola media superiore deriva dalla riforma Gentile del 1923 che fu l'espressione di una concezione aristocratica della cultura. Attualmente la scuola media superiore appare rigida e caratterizzata da una molteplicità di istituzioni parallele, in essa è inoltre tutt'ora evidente il parallelismo con la stratificazione delle classi sociali. Dal 1962, anno in cui fu istituita la nuova scuola media unica che mise in luce l'inadeguatezza di tali ordinamenti, sono stati elaborati vari progetti di riforma. In luglio la Camera ha votato un nuovo testo di legge per la riforma della secondaria superiore che dovrebbe portare alla semplificazione dell'attuale sistema. La scuola media superiore sarà unitaria e si articolerà in quattro grandi aree suddivise complessivamente in 17 indirizzi. Alla comunità slovena il testo di legge non offre però sufficienti garanzie e opportunità d'istruzione. Di norma dovrebbe essere garantita la presenza di tutti gli indirizzi, previsti dalla legge, in lingua slovena. In tal senso dovrebbe essere ammessa alla statizzazione anche la scuola musicale slovena gestita dalla Glasbena matica di Trieste/Trst. Per gli istituti d'istruzione secondaria dovrebbe essere prevista la deroga al numero degli studenti in tutti i casi in cui la legge pone dei limiti numerici. Per la realizzazione degli obiettivi della scuola secondaria superiore con lingua d'insegnamento slovena e per la gestione del personale di detta scuola, dovrebbe essere istituito un apposito consiglio scolastico regionale e presso l'ufficio scolastico regionale un posto di intendente scolastico (con perfetta conoscenza della lingua slovena) per le scuole con lingua d'insegnamento slovena. Viene specificato in merito a che cosa dovrebbe essere sentito il parere del consiglio scolastico regionale per la scuola slovena. Vengono inoltre indicate anche altre competenze che tale organo dovrebbe avere. Si segnalano pure altre proposte volte a garantire alla comunità nazionale

slovena il pieno diritto all'istruzione secondaria. In che misura verrà data questa garanzia dipende ora dal dibattito al Senato. La realizzazione degli obiettivi della nuova scuola superiore sarà comunque subordinata alle modalità dell'attuazione della riforma.

Summary

DILEMMAS ON THE DEVELOPMENT OF THE SLOVENE SCHOOLING AND THE REFORM OF THE HIGHER SECONDARY SCHOOL IN ITALY

The structure of the Italian higher secondary school developed on the basis of Gentile's reform in the year 1923 which was the reflection of the aristocratic concept of culture. The higher secondary school seems rigid today. A multitude of parallel institutions is typical of it. It is evident that the school system takes account of social stratification. Since 1962 when a new uniform secondary school system was introduced, that pointed to the weaknesses of such a type of organisation, a number of different plans for the school reform were worked out. In July the new act on the reform of the higher secondary school that will simplify the school system was passed by the Parliament.

The higher secondary school will be uniform, divided in four large educational fields that will be further divided in 17 orientations. The draft does not guarantee all possibilities of instruction to the Slovene community. All orientations, stipulated by the Act ought to be guaranteed to the Slovene language too. In this sense The Slovene School of Music directed by Glasbena matica (Philharmonic Society) in Trieste/Trst ought to be nationalized, too. Exceptions should be stipulated for secondary school institutions in all cases where the Act defines the number of schools. A special Regional school council ought to be established for the attainment of the purposes of higher secondary school with the Slovene language of instruction and for the management of this kind of school. And, a member of the Regional school office should also be a school-inspector with perfect knowledge of the Slovene language. It is precisely defined in which cases it will be necessary to consider the opinion of the Regional school council. Besides, also other competences that such a body should have, are defined. Other suggestions are presented there that will guarantee a full right to secondary school instruction to the Slovene national community. It depends upon the discussion in the Senate, to what extent this assurance will be fulfilled. In any case a new form of the higher secondary school will depend upon the way of realizing the reform.